

Willem Jansen

BULLETIN

De collectie van een leven lang verzamelen

Een mooie zomerdag !

Auto's maken langs het Noordzeekanaal

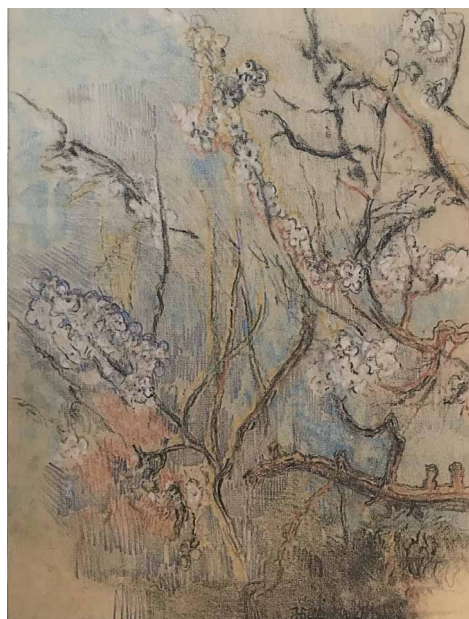
Tekeningen voor een kalender

1

De collectie van een leven lang verzamelen

‘Ik zoek niet, ik vind’, zegt Bert Doets. Hij en zijn vrouw Inge verzamelen. Ze gaan naar veilinghuizen, verkooptentoonstellingen en laten zich verleiden door wat er op hun pad komt. Van poppen, ansichtkaarten, vazen tot kunst. Als we door hun huis dwalen komen we veel werk tegen van Willem en Chris Jansen. Iedere verdieping is voorzien van door hun geselecteerde schoonheid. ‘Ik heb een talent om van dingen te genieten.’

Door Arjen van Ginkel

Willem Jansen, Bloesemende takken

Geboren in de oorlogsjaren groeide Bert Doets op in de Schildersbuurt te Zaandam. In het gezin werd klarinet en viool gespeeld en aan de muur hingen schilderijen zoals dat van papiermolen het Fortuin aan het Guispad te Zaandijk. Het was gemaakt door de Zaandamse schilder Piet Clijnk (1899-1967). Op de Rembrandtschool werkte juf Mars, de zus van schilder Frans Mars. Cultuur en goede smaak waren binnen handbereik. De familie woonde in wat heette de ‘koude aardappelenbuurt’, hier vond je vooral werkvolk dat aan de slag was bij de bewoners. Bij Jan met de Pet gooide Doets als krantenjongen het Vrije Volk en Het Parool in de bus. Bij het Blauwepad en het Meester Cornelispad haalde hij wekelijks de dubbeltjes op voor de krant en voor de boeken van de Arbeiderspers.

De laatste aanwinst: een bloemstilleven van Willem Jansen. Daarnaast de Verkademeisjes, een sculptuur van Kees Verkade gemaakt ter gelegenheid van de opening van het Verkade Paviljoen in het Zaans Museum.

Een mooie jeugdherinnering is de fietstocht met school naar het Rijksmuseum in het Rembrandtjaar (1956). Wat hij daar zag maakte diepe indruk op de scholier. Na de HBS volgde een studie psychologie, vervangende dienstplicht en van lieverlee rolde hij in banen bij de GGD en consultatiebureaus. Zijn werk als psycholoog deed hem in Amsterdam belanden. Met de hoofdstad als thuisbasis, maar er werd veel gereisd. Hij bezocht de wereld, maar uiteindelijk belandde Doets toch weer in de streek waar zijn hart lag.

Toen zijn ouders in 1978 in Westzaan gingen wonen werd de relatie met het landschap dat Willem Jansen en zijn zoon Chris schilderden nog inniger. De internationale georiënteerdheid kreeg een tegenhanger in de vertrouwde omgeving. ‘We houden vooral van de aquarellen. De lichtheid, de ruimte en de rust die daarvan uitgaan spreekt ons erg aan. Olieverf is te zwaar voor hier in huis.’

Willem Jansen, Chinese lampionen

Achter Doets, op een tafeltje staat een vaas met papegaai tulpen. Ze vallen een beetje uit, maar ze zouden het uitstekend doen op een stilleven van een Hollandse meester. De laatste aanwinst van het echtpaar is een bloemstilleven van Willem Jansen. 'Ik vind de voorwerpen die hij gebruikte zoals lampjes en potten vaak een beetje knullig. Hij had nooit echt mooie voorwerpen die hij schilderde, maar zijn waterverven vind ik prachtig. Zoals de lampions, die exotisch aandoen

of een paar bloesemende takken. Chris vind ik nog interessanter, misschien wel vanwege zijn biografie. Een jongen met een lastige basis van waaruit hij zijn talent ontwikkelde en hoe. Regelmatig gaan we, als er een expositie is bij galerie Staphorsius, even kijken en vaak zeggen we tegen Rob; doe hier maar een rood stickertje op.'

Veel waardering voor eindejaarsgeschenk

In december ontvingen alle donateurs het kunstboek 'Kunst zonder rugwind', hét standaardwerk voor de Zaanse schilderkunst over de periode tot medio 20ste eeuw. Dit gebaar, als blijk van waardering voor de steun en belangstelling voor de activiteiten van onze stichting, werd duidelijk op prijs gesteld en van vele donateurs is een bedankje ontvangen!

Het verpakken bleek een flinke klus, en op bijgaande foto is bestuurslid Ron Roem met slechts een deel van het aantal boeken druk aan de slag. Het merendeel van de boeken is ter besparing op verzendkosten zelf afgeleverd en ook zo mogelijk persoonlijk overhandigd. Ook Aafje Staal in Brisbane, Australië was bijzonder verrast met het boek, en stuurde bijgaande foto.

Aafje Staal in Brisbane, Australië

EEN MOOIE ZOMERDAG !

Willem Jansen, studie, tekening ateliertuin met Annie, Wim en Annelies, 12 x 17 cm, ca 1950. (Particuliere collectie)

We leven alweer een langere periode in een tijd van reisbeperkingen, vermijd de drukte, de avondklok, het thuiswerken en afstand houden. En dat ook nog eens tijdens de donkere wintermaanden. Een paar mooie dagen ijspret of de eerste zonnestralen van een prille lentezon lokt ons allemaal naar buiten. Wat kijken we uit naar die heerlijke onbekommerde zomerse dagen.

Het was ook op zo'n zomerse dag dat Willem Jansen met een schetsboekje in de hand de achtertuin in liep. De intieme schoonheid van het tafereel wat hij zag zal hem getroffen hebben. Daar zaten oudste zoon Wim met zijn vrouw Annie en hun dochter Annelies in het gras; in de schijn van het getemperde zonlicht. De parasol gaf nog wat extra bescherming tegen de warme zon. Het was goed lag achter hen in het gras in de volle zon te

drogen. De hond rende speels door de tuin. De schets was snel gemaakt, en met een scherpe blik op kleuren, licht en compositie zal Willem direct ook het uitgewerkte schilderij in gedachte hebben gehad. Vrij zeker zal hij dit nog dezelfde dag met een spontane toets verf en vlotte penseelstreken hebben gemaakt, om hiermee een geluksmoment voor altijd vast te kunnen houden

Willem Jansen, Ateliertuin met Annie, Wim en Annelies. Olieverf op doek, 30 x 40 cm, ca 1950. (Particuliere collectie)

Wat Willem deed was met een snelle impressie, bijna instinctief en met veel aandacht voor sfeer een moment van de dag vastleggen. Monet deed dit al in de tweede helft van de 19e eeuw, als een belangrijke grondlegger van het impressionisme in de schilderkunst. Een moment van de dag vastleggen, zoals bijvoorbeeld het steeds veranderende licht van de zon die komt en gaat of de zinderende warmte boven een spiegelgladde Zaan.

U leest hierover elders in het bulletin. Ogenscheinlijk slordig in luttele minuten geschilderd, en ook niet af. Maar dit met een resultaat dat veel krachtiger is dan een fotocamera ooit kan registreren. De kracht van het impressionisme.

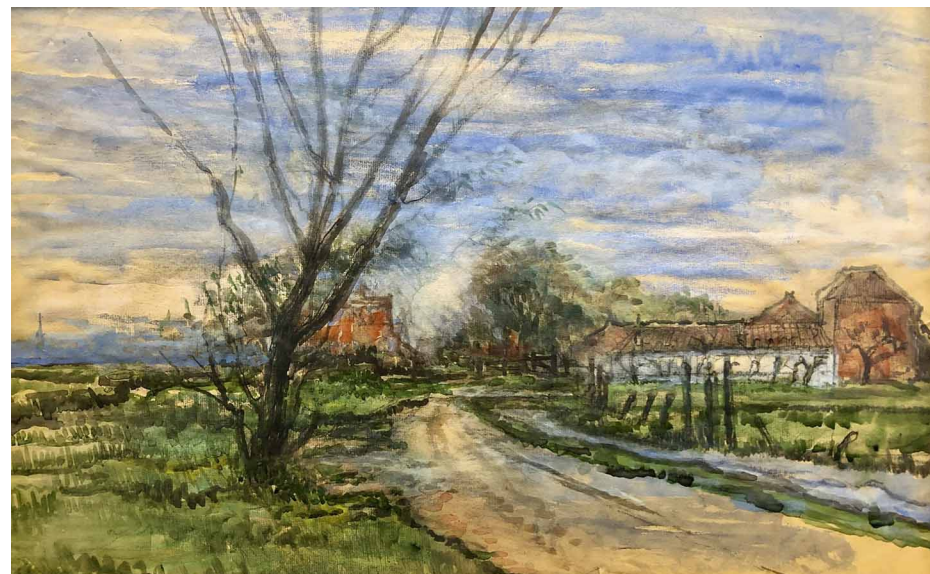
KIJKDIVIDEND

De Middel

Zo maar ergens aan de wand, in de privécollectie van een liefhebber. Het hangt er al tientallen jaren; ooit eens bij een bijzondere gelegenheid als cadeau gekregen. Nog steeds wordt ervan genoten; elke dag wordt er weer een stukje kijkdividend geïncasseerd. De aquarel is niet gesigeneerd maar het grillige handschrift van Chris is gemakkelijk te herkennen.

Chris zocht zijn onderwerpen nooit ver van huis, en voor deze aquarel vond hij een plek ergens in de Middel in Westzaan. Het werk laat zich dateren in de jaren 1950, en zeker in die tijd was de Middel nog een landelijk pad, omzoomd door bomen en wat struiken met her en der wat huizen en boerderijen. De hooischoor rechts op de aquarel is tegenwoordig Middel 256. De Middel verbindt nog steeds Westzaan met Wormerveer, dit wel uitsluitend voor de voetganger en de fietser. De automobilist kiest hiervoor de provinciale weg N246

langs de Nauernasche Vaart. Chris zal het werk gemaakt hebben tijdens een van zijn wandelingen; vermoedelijk in gezelschap van zijn tweelingbroer Joop, die veel zorg behoefde. Joop was dan ook vrijwel permanent opgenomen in het provinciaal ziekenhuis Meer en Berg in Santpoort, waar wel zo'n 1.000 patiënten waren ondergebracht. Ook Chris is daar wel opgenomen geweest. In 1986 werd de kliniek gesloten en werden patiënten in kleinere instellingen in onder meer Amsterdam ondergebracht.

Chris Jansen, De Middel, Westzaan, jaren 50

DE WILLEM JANSEN STICHTING

Secretariaat en ledenadministratie:

Gré Groenveld – Keijning • J.J. Allanstraat 166, 1551 RP Westzaan

Email: j.groenveld1@upcmail.nl • Tel.: 075 - 63 51 698

www.willemjansenstichting.nl

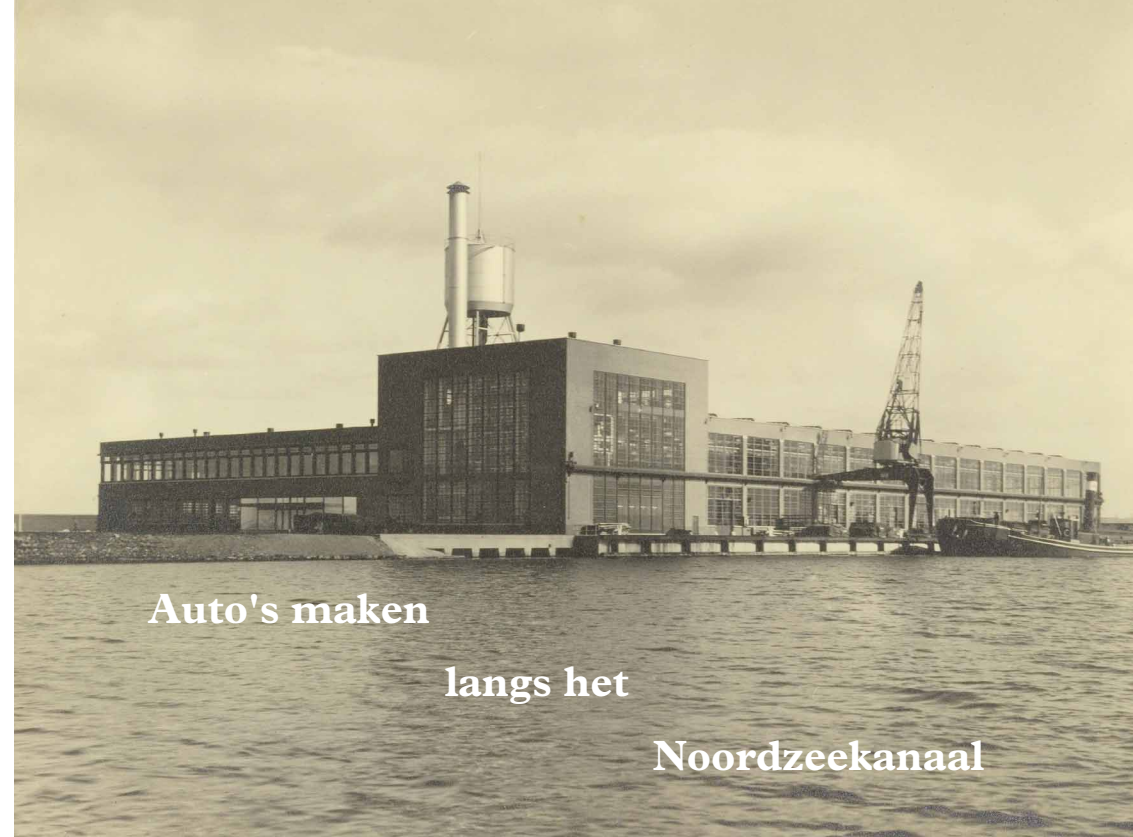

Chris Jansen, De Middel, Westzaan

Chris en Joop waren bijzonder op elkaar gesteld, en wanneer Joop op verlof thuis in Westzaan was werd er samen veel gewandeld, ook om het hoofd leeg te maken. Chris maakte dan vlotte schetsjes “Voor Joop” of “Ter herinnering aan een genoeglijke wandeling met Joop”. Meerdere van deze schetsjes zijn in de collectie van de stichting terug te vinden. Een wandeling van beiden door de Middel met de brug aan het einde en terug naar huis langs de Nauernasche Vaart zal zo’n route zijn geweest.

Toen kon dat nog; de aanleg van de genoemde N246 startte in 1966 en werd in het eerste kwartaal 1969 voor het autoverkeer opengesteld. Ook Willem beeldde in de jaren 1950 deze brug af als één van de plaatjes uit de Molenaars Kindermeel serie. Op de achterzijde van het plaatje wordt onder meer vermeld “Op de nieuw aan te leggen Provincialeweg van richting Haarlem – Alkmaar sluit de Middel hier aan”. Naderhand is bij de aanleg van deze aansluiting afgezien.

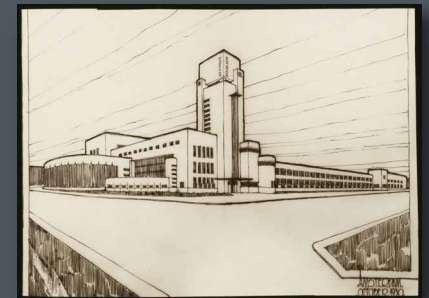

Auto's maken langs het Noordzeekanaal

Rotterdam huisvestte al in 1924 het import-bedrijf ‘Ford Motor Company of Holland’. In die jaren maakte Ford plannen om in Nederland auto’s te assembleren, en lag het voor de hand om Rotterdam ook hiervoor als locatie te kiezen. Maar dit liep toch anders.

In oktober 1930 arriveerde Henry Ford, als onderdeel van een Europees tournee, in Rotterdam om de plechtige eerste steenlegging bij te wonen. Bij het terrein aangekomen, de funderingen waren zelfs al gelegd, stelde hij vast dat de te bouwen fabriek niet direct aan open vaarwater zou komen te staan; wat toch een van de voorwaarden was. “Geen water, geen fabriek”, was de conclusie en de hele plechtigheid werd afgeblazen en Ford vertrok weer.

Amsterdam zag haar kans schoon, en bood een stuk bouwgrond aan ten zuiden van het Noordzeekanaal, iets voorbij waar toen de spoorbrug Hembrug lag. Een ideale locatie, want zo konden zeeschepen met onderdelen via de sluis van IJmuiden voor de deur van de fabriek aanmeren.

Ontwerptekening Ford autofabriek, 1930

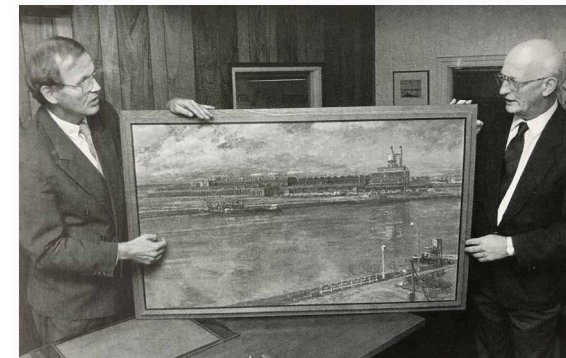
Opening van de Ford autofabriek op 15 mei 1933

Op 15 mei 1933 werd de fabriek officieel geopend. In latere jaren werd de fabriek meerdere keren uitgebreid. Voor een van de uitbreidingen overhandigde schildersbedrijf Molenaar uit Zaandam als dank voor een mooie opdracht een 'portret' van de fabriek aan de directie. Willem Jansen schilderde het in 1958, en tot verdere verfraaiing kalligrafeerde Remmet Ouwejan sr. een oorkonde welke op de achterzijde van het doek prijkt. Tal van automodellen rolden er van de band en in de loop van de jaren 1970 werd een mijlpaal van een half miljoen exemplaren bereikt. In latere jaren werd de fabriek

onrendabel, en sloot in 1981, bijna vijftig jaar na de opening, de poorten. Meer dan duizend werknemers verloren hun baan. Na de sluiting van de fabriek zijn de gebouwen gesloopt en belandde hierbij het schilderij van Jansen in een vuilcontainer. Gelukkig kreeg dit de aandacht van de heer H.J. Dekker, een groot liefhebber van het werk van de Jansens. Net op tijd werd het beschadigde schilderij door hem gered en gerestaureerd, en verfraait het schilderij alweer vele jaren zijn directiekamer van de Dekkerautogroep, een van de grootste Ford dealers in Nederland.

Willem Jansen, De Ford autofabriek aan het Noordzeekanaal te Amsterdam.
Olieverf op doek, 75 x 125 cm 1958.

De heer Dekker met het gerestaureerde schilderij.

Schenking van uniek document !

Kerstin Zaalberg en Pascal van Velzen wonen met hun kinderen aan de JJ Allansstraat 382 in Westzaan; vlak bij de Weelbrug. Inderdaad, hetzelfde woonhuis waar de familie Jansen vanaf 1942 ongeveer 30 jaar hun plek vond. In en rond het woonhuis hebben vader Willem en zoon Chris veel werk gemaakt; van monumentale olieverfschilderijen tot intieme potloodschetsjes van taferelen binnen het gezin.

Van het woonhuis is interessant archiefmateriaal bewaard gebleven, zoals huurcontracten tot wel zo'n 200 jaar oud. Verrast waren Kerstin en Pascal toen ze bij deze paperassen ook het huurcontract aantroffen dat Willem Jansen op 18 november 1941 afsloot om ingaande 1 januari 1942 het woonhuis voor fl. 43,50 per maand te huren om het als 'woning en schildersatelier en -toonkamer' te gebruiken.

Het contract heeft nog de bijzonder bepaling 'dat huurder het recht heeft het Noorderraam boven te vervangen door een grooter en het schot tusschen Noorderslaapkamer en zolder te verwijderen'.

Huurcontract

tusschen

Jan Muis, als gemachtigde van
Maj. Grietje Elisabeth Harik

en

Willem Jansen

Perceel J.J. Allanstraat 382, West-
zaan.

Aanvangende 1 Januari 1942

Eindigende 31 December 1942

Onderhandeling over vernieuwing van
huur voor 1 October 1942

Huurbedrag f 43.50 per maand.

J. BREST Cz.
KOOG AAN DE ZAAAN

13. De zegelkosten, op deze overeenkomst vallende, zijn voor rekening van de(n)
huurder.

Aldus in duplo opgemaakt en geteekend te woonplaatsen
den 18-ten November negentienhonderd en één en veertig.

De verhuurder De huurder

Willem Jansen

Deze zolderruimte was voorbestemd om door Willem en Chris als schildersatelier te gebruiken, en veel daglicht was hiervoor een voorwaarde. En dat dan vanuit het noorden, om te vermijden dat het felle zonlicht direct in de ruimte zou vallen.

Voor Kerstin en Pascal was het direct duidelijk; dit document hoort thuis in het archief van de stichting. Een boeiende aanvulling van het documentenarchief!

HUURCONTRACT

De ondergeteekende Jan Muis, als gemachtigde van
Mevrouw Grietje Elisabeth Harik te Beverwijk,
wonende Lindenlaan 35, Zeandijk,

verklaart bij deze te hebben verhuurd aan medeondergeteekende
Willem Jansen, van beroep kunstschilder,
wonende Singel 66 boven, Amsterdam - C,

die verklaart te hebben gehuurd een woon- en winkelhuis voorzien
van winkelinventaris, te Westzaan, J.J. Allanstraat 382,
bestemd en om te gebruiken voor
woning en schildersatelier en -toonkamer,

Zulks onder de navolgende voorwaarden:

- Huur en verhuur zijn aangegaan voor den tijd van één jaar,
ingaaude den 1-sten Januari 1942
en eindigende alzoo den 31-sten December 1942

tegen een huurprijs van VIJF HONDERD TWEE EN TWINTIG GULDEN
(Zegge f 522.--) per jaar.

- De huurprijs zal worden betaald tegen kwitantie aan en ten huize van de(n)
verhuurder zonder eenige korting of beroep op compensatie, in maandelijksche termijnen, ieder groot f 43.50; de eerste termijn vervallende den 1-sten Januari 1942 en zoo vervolgens op den eersten van elke maand,
zullende de huurder bij elke non-betaling ten vervalddage in verzuim zijn zonder dat eenige verdere ingebrekestelling zal zijn vereischt.
- De huurder zal het gehuurde zelf gebruiken, naar deszelfs aard en bestemming, het voortdurend voorzien houden van het benodigde huisraad, het zonder schriftelijke toestemming van de(n) verhuurder noch geheel, noch gedeeltelijk aan derden in huur, onderhuur, of gebruik geven en in het gehuurde geene publieke verkooping en doen houden.
- De huurder verklaart, dat het gehuurde zich bevindt in goeden staat van onderhoud, venster- en glasdicht, zonder gebarsten ruiten en verbindt zich het voortdurend in dezen staat te zullen houden en bij beëindiging van de huur te zullen opleveren.

TEKENINGEN VOOR EEN KALENDER

- DIE ER TOCH NIET KWAM...-

Willem Jansen maakte vrij werk en kreeg ook de nodige opdrachten. Een voorbeeld van het laatste is het schilderij van de Amsterdamse Ford autofabriek, zoals elders in het bulletin is te lezen. Het bracht welkome inkomsten om 'brood op de plank' veilig te stellen. Als kunstenaar lag zijn hart natuurlijk veel meer bij het maken van vrij werk. En hier ligt mogelijk ook de reden waarom een opdracht van houthandel Schipper voor het maken van twaalf kalendertekeningen niet tot een einde werd gebracht.

De Bonte Arend

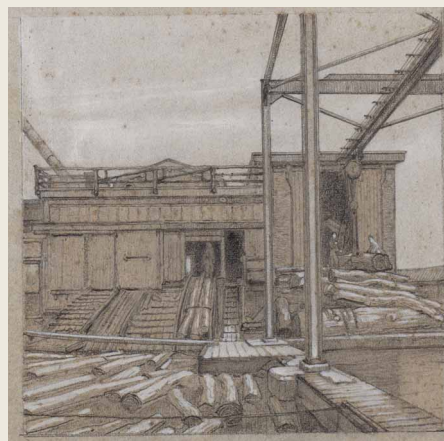
De windbrief voor houtzaagmolen de Bonte Arend werd al in 1719 afgegeven aan Cornelis Arendsz. Bont, waarmee meteen ook de naam van de molen is verklaard. De molen stond aan de Watering in het Westzijderveld. Tegenwoordig is in deze omgeving nog altijd paltrok-houtzaagmolen De Held Jozua in de wijk Westerwatering, achter het treinstation, in Zaandam te vinden.

De Bonte Arend werd rond 1900 aangekocht door houthandelaar Pieter Schipper. Kort na deze aankoop werd de bovenkruier ontmanteld en verrees op de werf een stoomhoutzagerij met dezelfde naam.

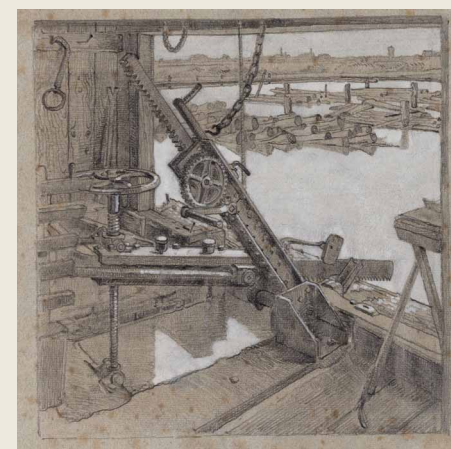
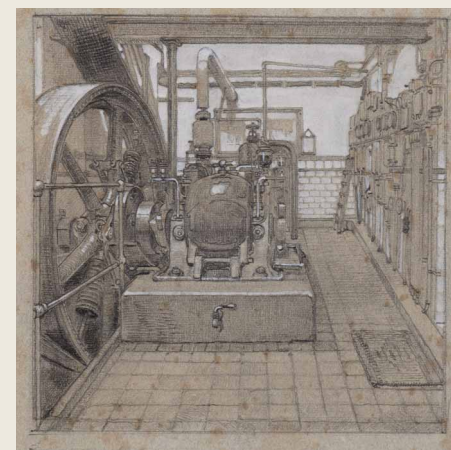
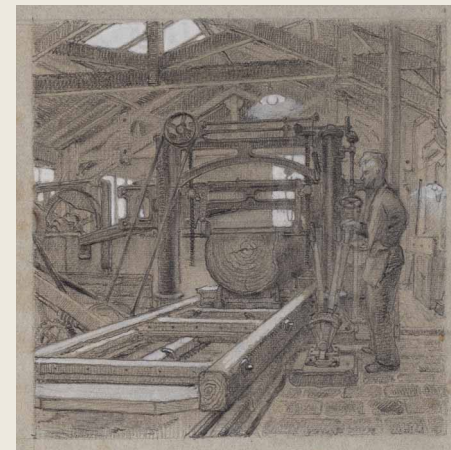
In 1950 maakte Willem Jansen in opdracht een aantal tekeningen in en rond deze houtzagerij, alle met eenzelfde afmeting, en bedoeld voor een uit te geven kalender. Jansen kreeg de opdracht van de heer Schipper,

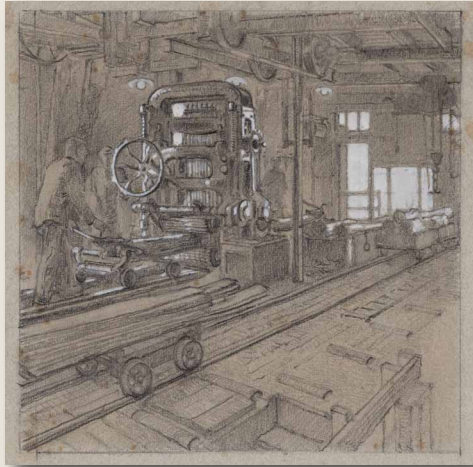

waar hij ook geregeld thuis over de vloer kwam. Ook kocht Schipper wel werk aan van Jansen, vooral ook om hem op deze manier financieel te kunnen steunen. Het bepalen van de prijs liet Jansen hierbij maar aan Schipper zelf over.

Stoomhoutzagerij De Bonte Arend, 1950

Beeldmateriaal is afkomstig uit het Gemeentearchief Zaanstad

Stoomhoutzagerij De Bonte Arend, 1950

Toegangsbrug houtzagerij Pieter Schipper

“Ik kan moeilijk nee tegen hem zeggen, en zie hem een beetje als m’n discipel”, zei Schipper wel eens. Voor de kalendertekeningen kreeg Jansen overigens f. 100 per stuk. Het bleef echter bij niet meer dan negen tekeningen en de kalender is nooit uitgebracht. Rond 1970 ontstond door een fusie houthan-

del Donker & Schipper en vestigde het bedrijf zich in de Achtersluispolder in Zaan- dam, en werd de wijk Westerwatering ontwikkeld. Later ging het bedrijf op in Jongeneel, een toeleverancier voor de bouwmarkt.

DE MOLENS VAN MONET

– HET BEGIN VAN EEN TRADITIE –

Dit jaar is het 150 jaar geleden dat de Franse impressionist Claude Monet (1840-1926) vier maanden in de Zaanstreek verbleef. Hij maakte in die periode vijftig 'Zaanse' schilderijen en ook een aantal schetsen. Op meer dan tien schilderijen staan molens, het Zaanse icoon bij uitstek.

Het plan

Eind 2019 ontstond het plan om hierover in dit jubileumjaar een boek te publiceren. Een boek met niet nog een keer Monet in de hoofdrol, maar met veel meer de aandacht voor onder meer een beschrijving van de door hem vastgelegde molens. Zo paste Monet in verschillende van zijn schilderijen ook wel een bepaalde topografische artistieke vrijheid toe. Stond die molen daar eigenlijk wel, of heeft Monet die erbij geschilderd om bijvoorbeeld het perspectief in het schilderij verder te versterken? En welke molens zijn het dan die Monet heeft geschilderd? Verder verbleef Monet in de Zaanstreek op een kantelpunt van de geschiedenis. Want terwijl Monet al schilderend werkte aan de geboorte van het impressionisme, vielen tegelijkertijd de molens in rap tempo onder de slopershamer en veranderde het molenvolk in het arbeidersvolk. Deze industrialisatie, een revolutionaire omwenteling van windmolenindustrie naar stoomfabrieken, veranderde het Zaanse

landschap in die periode ingrijpend, en komt ook de sociale context van het Zaanse (molen)leven in de tweede helft van de 19e eeuw in het boek aan bod. Ook is er aandacht voor de familie Van de Stadt, waarmee Monet goed bevriend was. Zo maakte hij een portret van de toen 16-jarige Guurtje van de Stadt; het enige schilderij wat Monet tijdens zijn verblijf in de Zaanstreek verkocht. Ook komen andere internationale kunstschilders aan bod die, in navolging van Monet, in de Zaanstreek verbleven en de typische Zaanse landschappen hebben vastgelegd, zoals bijvoorbeeld de Fransman Armand Guillaumin (1841-1927) en de Belg Frans Courtens (1854-1943). En tot slot uiteraard aandacht voor een aantal Zaanse kunstschilders, zoals bijvoorbeeld Frans Mars, Herman Buschenhenke, Piet Clijk, en Willem Jansen die op hun beurt de 'Monet locaties' hebben vastgelegd of zich in hun latere werk door de stijl van Monet hebben laten inspireren.

Claude Monet, De Voorzaan en het IJ

Het project

Vanuit het bestuur werd hiervoor een projectgroep gevormd en werden Ron Couwenhoven en Henk Heijnen gepolst om hieraan deel te nemen. Hun enthousiaste reactie bracht de gewenste deskundigheid in het project.

Ron Couwenhoven is molenkenner en auteur van een groot aantal boeken over de Zaanse windmolenindustrie, waaronder het standaardwerk 1100 Zaanse Molens. Henk Heijnen is kunsthistoricus, auteur van vele publicaties over Zaanse kunstenaars, conservator bij het Zaanse Museum en conservator bij Vereniging de Zaanse Molen waaronder ook het Molenmuseum op de Zaanse Schans.

Gestart werd met het uitwerken van een projectplan en werd samenwerking gezocht met het Zaanse Museum, het Molenmuseum en Stichting Monet in Zaandam. Ook werd de noodzakelijke fondsenwerving opgestart; zonder externe financiële ondersteuning immers kunnen dergelijke projecten niet

worden uitgevoerd. Van meerdere fondsen mochten toezeggingen tot een financiële bijdrage worden ontvangen en kon het project begin van dit jaar definitief van start gaan.

Monet

Het geweld van de Frans-Duitse Oorlog, van juli 1870 tot mei 1871, joeg een groot aantal Franse kunstenaars in 1870 op de vlucht, het land uit, naar Londen. Onder hen ook Monet met zijn gezin, die zo zijn dienstplicht wist te ontlopen. Een paar maanden later arriveerde ook zijn goede vriend Camille Pissarro (1830 – 1903) in Londen. Monet zou er zeven maanden verblijven en neemt vervolgens de overtocht naar Nederland om via Rotterdam per trein naar Amsterdam te reizen. Daar werd op 2 juni 1871 bij de Stadsherberg (wat later plaats heeft moeten maken voor de aanleg van het Centraal Station) een passage geboekt om per stoomschip over het IJ en de Voorzaan in zo'n half uur varen Zaandam te bereiken. Daar nam het gezin zijn intrek in

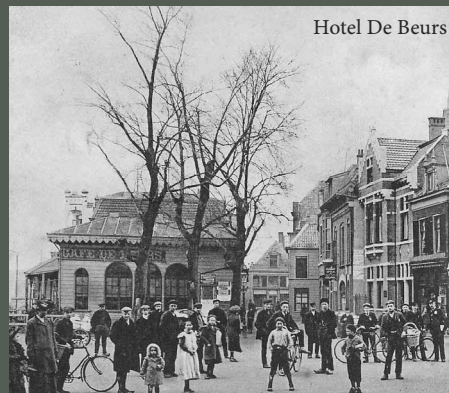

Stadsherberg, Amsterdam

hotel De Beurs, wat indertijd naast de sluizen in Zaandam stond. Het plan was om de zomerperiode in het Zaanse door te brengen. 31 jaar was hij toen en zeker nog niet beroemd. Maar hoe hij in zijn schilderijen te werk ging was in die tijd niet alledaags: hij wilde in zijn schilderijen een moment van de dag vast te leggen; het licht van de opkomende zon bijvoorbeeld, of een mistige ochtend. Of de kleurenexplosie in de lucht van een ondergaande zon. Monet wilde in zijn onderwerpen het steeds veranderende licht schilderen. Snel en 'en plein-air' schilderen, met de verftubes achter de schildersezels. Hiermee wordt hij gezien als de grondlegger van het impressionisme in de schilderkunst. Een stijl van schilderen ook die in zijn Zaanse werken goed herkenbaar is. Zijn komst wordt ook gemeld in een rapport van de lokale politie.

"In deze gemeente is aangekomen en logeert in het hotel de Beurs van den Heer Kellij een vreemdeling, genaamd Claude Monet, oud 31 jaren, schilder. Hij is vergezeld van vrouw en kind, en heeft het plan hier eenigen tijd te vertoeven om zijne kunst uit te oefenen."

Meerdere rapporten volgden waarin verslag werd gedaan over het doen en laten van deze vreemdeling. Nog op de dag van zijn aankomst schrijft Monet een brief aan Pissarro die dan nog in Londen verblijft. Hij begint de brief als volgt: *'Na een nogal onaangename overtocht zit onze reis er eindelijk op. We zijn bijna heel Holland doorgereisd en wat ik van het land gezien heb, bleek echt zoveel mooier dan wat men erover beweert. Zaandam is wel bijzonder opmerkelijk en er is genoeg te schilderen voor een heel leven. Ik geloof dat we hier een heel fijn onderkomen gaan hebben. De Hollanders lijken een zeer vriendelijk en gastvrij volk.'*

Hotel De Beurs

Claude Monet, De Haven en de Dam

Monet had het in ieder geval naar zijn zin; zo meldt hij Pissarro op 17 juni:

'Voor mij is het hier uitstekend om te schilderen, het is allemaal even amusant. Huizen in alle kleuren, molens bij honderden en verrukkelijke boten....Bovendien is het heel mooi weer: ik heb dan ook al aardig wat doeken opgezet.'

De laatste opmerking vertelt ook wel dat Monet tijdens zijn Zaanse verblijf een productieve periode had. De meeste onderwerpen voor zijn schilderijen vond hij in de directe omgeving van zijn hotel. Zo legde hij verschillende keren de Dam vast, waarvan het afgebeelde schilderij met een imponerende zonsondergang ongeveer het gezichtspunt heeft vanaf de steiger bij De Beurs, in noordwestelijke richting gezien. Rechts de huizen op toen de Hogendam en in het midden de goed herkenbare accijnshuisjes en de Grote Sluis.

Ook het Westerhem, tegenwoordig 'Het Eiland', was drie keer het onderwerp voor zijn

schilderijen; één van deze werken kwam in 2015 in het bezit van het Zaanse Museum.

Op 8 oktober vertrok het gezin Monet om, via Amsterdam, huiswaarts naar Frankrijk terug te keren. Ook dit werd overigens weer aangetekend in een politierapport:

'Wekelijksch Verslag tot den 9 October 1871. Procureur-Generaal in Noord-Holland, te Amsterdam.

Vreemdelingen. De franschman Claude Monet is den 8 October met vrouw en kind per boot naar Amsterdam vertrokken, om van daar eerdaags verder te reizen'

Het laatste stukje Zaanstreek wat hij toen gezien zal hebben had hij al eerder in zijn schilderij 'De Voorzaan en het IJ' vastgelegd. Het is het punt waar de Voorzaan en het IJ samenkomen en richting Amsterdam wordt gevaren.

Het boek zal in november worden gepresenteerd. Over het waar en hoe, ook over de voorintekening, ontvangt u later in het jaar meer informatie.

HEDENDAAGS REALISME BIJ GALERIE STAPHORSIUS

ZONDER HAAST

Zonder Haast - Een expositie van Hedendaags realistische schilderijen, tekeningen en objecten. Kunst in verschillende prijsklassen, maar wel allemaal betaalbaar. Voor elke huiskamer is er wel iets te vinden.

19 juni - 18 september • Dinsdag t/m zaterdag 9 - 17 uur

staphorsius
kunstgalerie en lijstenmakerij

- taxatie & bemiddeling
- inlijsten
- papier- en olieverfrestauratie
- schoonmaken van schilderijen
- in- en verkoop van schilderijen
- kaarten & grafiek